

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av det fakultativa protokollet till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att riksdagen godkänner det fakultativa protokoll till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som upprättades i New York i december 2008 och som gäller rätten att hos FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter anföra klagomål över påstådda kränkningar av de rättigheter som anges i konventionen.

Enligt protokollet har enskilda personer eller grupper av enskilda personer som står under en konventionsstats jurisdiktion rätt att anföra klagomål, om de anser sig ha utsatts för en kränkning från denna stats sida av någon av de rättigheter som anges i konventionen. Protokollet innehåller detaljerade bestämmelser om förutsättningarna för upptagande av klagomål till prövning och om den egentliga behandlingen av dem. Kommittén ska avge utlåtande när den prövat ett klagomål, och den får även ge rekommendationer. Den svarande staten ska ge kommittén upplysningar om de åtgärder som den har vidtagit till följd av kommitténs ställningstaganden och rekommendationer.

I protokollet föreskrivs det även om mellanstatligt klagomål där en protokollsstat påstår att en annan protokollsstat inte uppfyller sina förpliktelser enligt konventionen. En protokollsstat får när som helst avge en för-

klaring där den erkänner kommitténs behörighet att ta emot och pröva sådana klagomål. Finland har för avsikt att avge en sådan förklaring.

Enligt protokollet har kommittén även möjlighet att vidta ett utredningsförfarande. Kommittén kan pröva upplysningar om allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av rättigheterna i konventionen. Utredningen får även omfatta besök inom protokollsstatens territorium. Efter att ha granskat utredningens resultat ska kommittén överlämna det till den berörda protokollsstaten tillsammans med eventuella kommentarer och rekommendationer. En protokollsstat får när som helst avge en förklaring där den erkänner kommitténs behörighet i fråga om utredningsförfarandet. Finland har för avsikt att avge en sådan förklaring.

Finland undertecknade protokollet i september 2009. Protokollet har ännu inte trätt i kraft internationellt.

I propositionen ingår ett lagförslag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft samtidigt med protokollet vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av statsrådet.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	3
2.1 ESK-kommittén och övervakningen av ESK-konventionen	3
2.2 Enskilda klagomål	4
2.3 Övriga konventioner om ESK-rättigheter	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	6
4.1 Ekonomiska konsekvenser	6
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	6
4.3 Konsekvenser för enskildas ställning	7
4.4 Samhälleliga konsekvenser	7
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	7
5.1 Konventionsförhandlingarna	7
5.2 Nationell beredning	7
DETALJMOTIVERING	9
1 Protokollets innehåll och dess förhållande till lagstiftningen i Finland	9
2 Lagförslag	13
3 Ikraftträdande	13
4 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning	14
4.1 Behovet av riksdagens samtycke	14
4.2 Behandlingsordning	15
LAGFÖRSLAG	17
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det fakultativa protokollet till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter	17
FÖRDRAGSTEXT	18

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976, nedan ESK-konventionen/konventionen), som antogs av FN år 1966, trädde i kraft i Finland den 3 januari 1976. Konventionen omfattar bl.a. rätt till arbete samt till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, hälsa, tillfredställande levnadsstandard, utbildning och kultur. Före augusti 2012 hade 160 stater ratificerat eller anslutit sig till konventionen och 70 stater undertecknat den. Genomförandet av konventionen övervakas genom de periodiska rapporter som konventionsstaterna avger. I de periodiska rapporterna redogörs för de åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelseerna enligt konventionen.

Genomförandet av konventionerna om de mänskliga rättigheterna övervakas genom åtgärder av olika grad. Exempelvis i kommittéer eller inom ramen för den universella periodiska granskning (Universal Periodic Review) som sker vid FN:s människorättsråd övervakar konventionsstaterna sinsemellan att förpliktelseerna i konventionen fullgörs. I alla internationella konventioner ingår även en rapporteringsskyldighet enligt vilken konventionsstaterna lämnar periodiska rapporter som granskas av de särskilda övervakningsorgan för konventioner som inrättats för att övervaka att konventionerna efterlevs. De flesta övervakningsorgan för konventioner har med stöd av en konvention eller ett protokoll också behörighet att behandla mellanstatliga klagomål, vilket innebär att de granskar sådana klagomål där en konventionsstat påstår att en annan konventionsstat inte fullgör sina förpliktelser enligt konventionen. Inom de centrala konventionerna finns dessutom ett förfarande som ger enskilda personer och andra konventionsstater rätt att hos den kommitté som övervakar genomförandet

av konventionen anföra klagomål över påstådda konventionskränkningar som hör samman med enskilda fall.

2 Nuläge

2.1 ESK-kommittén och övervakningen av ESK-konventionen

Genomförandet av ESK-konventionen övervakas av Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (nedan ESK-kommittén). ESK-kommittén inrättades den 28 maj 1985 genom en resolution som antogs av FN:s ekonomiska och sociala råd (E/RES/1985/17). Den består av 18 självständiga experter som utses av konventionsstaterna för en mandatperiod på fyra år åt gången. Kommittén har inte haft någon ledamot från Finland.

Genom konventionen förpliktas konventionsstaterna att överlämna periodiska rapporter till ESK-kommittén om det nationella fullgörandet av förpliktelseerna i ESK-konventionen. De åtgärder som staten vidtagit samt de framsteg som den har nått i fråga om fullgörandet av förpliktelseerna i konventionen ska ingå i rapporterna. ESK-kommitténs granskning av de periodiska rapporterna sker muntligen vid dess öppna sessioner. Representanterna för de stater som anslutit sig till konventionen har rätt att vara närvarande och delta i debatten när ESK-kommittén behandlar rapporterna. ESK-kommittén får uppmana konventionsstaten att komma in med ytterligare upplysningar utöver dem som framkommer av rapporterna. Dessutom beaktar ESK-kommittén upplysningar om ett visst kompetensområde från FN:s fackorgan samt uppmanar icke-statliga organisationer att skriftligen eller muntligen delge sina ställningstaganden.

2.2 Enskilda klagomål

Förenade nationerna

För närvarande har enskilda personer möjlighet att anföra klagomål mot Finland i fråga om internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7/1976), internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (FördrS 37/1970), konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (FördrS 67-68/1986) och konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FördrS 59-60/1989). Finland har ratificerat alla de fakultativa protokoll till nämnda konventioner som möjliggör denna rätt.

Dessutom har Finland i mars 2007 undertecknat den konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som antogs i december 2006 och dess fakultativa protokoll, som innehåller ett förfarande som gäller enskilda klagomål. Protokollet trädde i kraft internationellt den 3 maj 2008. Ratificeringen av konventionen och dess fakultativa protokoll pågår för närvarande.

I december 2011 antog FN:s generalförsamling även det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter (FördrS 59-60/1991), genom vilket det för behandlingen av påstådda kränkningar i fråga om konventionen och dess fakultativa protokoll fastställs ett förfarande för enskilda och mellanstatliga klagomål. Finland har undertecknat det fakultativa protokollet den 28 februari 2012 och dess ratificering har inletts vid utrikesministeriet.

Enligt de internationella konventionerna är det frivilligt att ansluta sig till förfarandena för enskilda klagomål. Största delen av de enskilda klagomålen har lämnats in för prövning till den människorättskommitté som övervakar konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (nedan MP-konventionen/MP-kommittén). Antalet klagomål som gäller stater har sammanlagt uppgått till ca 1 600, och under de senaste åren till ca 100 per år. Den kommitté som övervakar konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning har mottagit sammanlagt ca 300

enskilda klagomål som gäller stater, och kommittén som övervakar konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering ca 40 sådana klagomål. Kommittén som övervakar konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor har mottagit ett tiotal enskilda klagomål.

Europarådet

När det gäller de konventioner som upprättats inom ramen för Europarådet har förfarandet med enskilda klagomål endast innefattats i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europarådets människorättskonvention, FördrS 18/1990). Inom ramen för den konventionen är det även möjligt att behandla genomförandet av sådana rättigheter som hör till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna, förutsatt att dessa rättigheter anges i konventionen eller dess tilläggsprotokoll. Artikel 4 i Europarådets människorättskonvention förbjuder slaveri och tvångsarbete, artikel 8 säkerställer rätten att åtnjuta respekt för sitt privat- och familjeliv, och artikel 14 innehåller ett förbud mot diskriminering som stärks av tilläggsprotokoll nr 12. Enskilda och mellanstatliga klagomål som anförs med stöd av människorättskonventionen behandlas av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen), vars rättspraxis är synnerligen omfattande även när det gäller ovan nämnda artiklar. Europadomstolens domar är rättsligt bindande för den stat som domarna gäller.

Hos Europadomstolen anförs årligen 300-400 klagomål mot Finland. Till exempel år 2011 uppgick antalet klagomål till 433, år 2010 till 377 och år 2009 till 489. Av dessa klagomål är det ca 95 % som avvisas. Finland fick 7 domar år 2011, 17 domar år 2010 och 29 domar år 2009.

Vid utgången av 2011 hade Finland fått sammanlagt 158 domar, av vilka cirka en tredjedel gällde de handläggningstider för rättegångar som avses i artikel 6 i Europarådets människorättskonvention. Finland har fått sammanlagt 20 domar som gäller skydd för familjelivet enligt artikel 8 i konventionen. När det gäller de övriga ESK-rättigheter

som anges i Europarådets människorättskonvention har Finland inte fått några domar.

Tilläggsprotokollet till den europeiska sociala stadgan (nedan ESS, FördrS 43-44/1991) angående ett kollektivt klagomålsförfarande (FördrS 75-76/1998), som trädde i kraft för Finlands del i september 1998, ger internationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt internationella icke-statliga organisationer som uppfyller vissa kriterier rätten att anföra klagomål över tillämpningen av den sociala stadgan. Finland har som enda land även erkänt rätten för nationella icke-statliga organisationer att anföra kollektiva klagomål mot Finland i enlighet med artikel 2 i tilläggsprotokollet. Den europeiska sociala stadgan från 1961 har ersatts av den reviderade europeiska sociala stadgan från 1996 (FördrS 78/2002) som för Finlands del trädde i kraft i augusti 2002.

Europeiska kommittén för sociala rättigheter har behandlat sammanlagt fyra kollektiva klagomål som anförts mot Finland. Det första av dessa anfördes av Institutet för hälsa och välfärd och Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf (Nr 10/2000) och gällde eliminerande av risker förenade med riskfyllda eller hälsofarliga arbeten. Kommittén ansåg att artikel 2.4 i ESS hade överträtts, men överträdelsen bekräftades inte av Europarådets ministerkommitté i dess resolution (ResChS (2002)2). Företagarna i Finland rf anförde ett kollektivt klagomål år 2006 (Nr 35/2006) över en kränkning av organisationsrätten i enlighet med artikel 5 i ESS, men Europeiska kommittén för sociala rättigheter ansåg inte att det skett en överträdelse. Närståendevar-dare och Vänner-Förbundet rf anförde i juli 2011 två kollektiva klagomål (Nr 70 och 71/2011) och kommittén beslutade i december 2011 att ta upp dem till prövning. Det är fråga om de första kollektiva klagomål i enlighet med ESS som anförts av icke-statliga organisationer.

2.3 Övriga konventioner om ESK-rättigheter

Bestämmelser om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter finns förutom i ESK-konventionen även i konventionen om av-

skaffande av all slags diskriminering av kvinnor, konventionen om barnets rättigheter och i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Syftet med den reviderade europeiska sociala stadgan är att trygga och främja de sociala rättigheterna i Europarådets medlemsländer.

Även konventioner och rekommendationer inom ramen för den Internationella arbetsorganisationen (ILO) gäller ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. ILO grundades 1919 och har från och med 1946 varit ett specialorgan under FN. De viktigaste ILO-konventionerna om människovärdigt arbete reglerar föreningsfrihet, organisationsrätt och erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar, avskaffande av tvångsarbete, avskaffande av diskriminering i arbetslivet, avskaffande av löneskillnader mellan könen och avskaffande av barnarbete, särskilt de värsta formerna. Det förutsätts att alla medlemsstater i ILO genomför dessa huvudprinciper i konventionerna. Förutom grundläggande rättigheter för arbetstagare gäller ILO:s konventioner även bland annat arbetsrätt, social dialog, arbetarskydd, sysselsättningspolitik samt socialskydd. Finland har för tillfället bundit sig till 82 av ILO:s 189 konventioner.

ILO granskar efterlevnaden av konventionerna bland annat genom årliga rapporter från medlemsstaterna. Arbetsmarknadens centralorganisationer kan i samband med rapporterna komma med anmärkningar till ILO om eventuella brott mot konventionerna. En kommitté som består av oberoende experter övervakar att konventionerna efterlevs. Vid ILO:s årliga arbetskonferens behandlar därtill kommittén som övervakar att trepartsutgångspunkten för tillämpningen av konventionerna rapporter från oberoende sakkunniga, hör medlemsstaternas muntliga yttranden om deras största brott mot konventioner samt förbereder en rapport om sina iakttagelser för konferensen. Även fackförbund kan klaga hos ILO:s trepartskommitté för föreningsfrihet om brott mot föreningsfriheten. Kommitténs rapporter behandlas regelbundet av ILO:s styrelse vid deras möten. ILO:s styrelse kan även tillsätta oberoende undersökningskommittéer för att undersöka grövre brott mot konventionerna i medlemsstaterna.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med det fakultativa protokollet till ESK-konventionen är enligt dess inledning att stärka skyddet av de mänskliga rättigheter som anges i ESK-konventionen. Parterna i ESK-konventionen har förbundit sig att vidta åtgärder för att stegvis fullgöra de rättigheter som anges i konventionen. För att uppnå syftena med konventionen och genomföra dess bestämmelser på ett effektivare sätt än tidigare ges ESK-kommittén genom protokollet behörighet att fullgöra de uppgifter som anges i det.

Genom det fakultativa protokollet till ESK-konventionen fastställs ett förfarande för enskilda klagomål, med stöd av vilket ESK-kommittén får behörighet att behandla sådana klagomål som anförs av enskilda personer eller grupper av enskilda personer. Syftet med detta förfarande är att främja genomförandet av de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.

I det fakultativa protokollet till ESK-konventionen bestäms också om mellanstatliga klagomål där en protokollsstat påstår att en annan protokollsstat inte uppfyller sina förpliktelser enligt konventionen. En protokollsstat får när som helst avge en förklaring där den erkänner kommitténs behörighet att ta emot och pröva sådana klagomål. Finland har för avsikt att förbinda sig till detta förfarande, och en förklaring om detta kommer att avges i samband med deponeringen av ratifikationsinstrumentet för det fakultativa protokollet.

I protokollet finns även bestämmelser om ett prövningsförfarande. Vid detta förfarande kan ESK-kommittén pröva upplysningar enligt vilka det skett allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av rättigheterna i ESK-konventionen. Utredningen får även omfatta besök inom protokollsstatens territorium. Enligt protokollet får en protokollsstat när som helst avge en förklaring där den erkänner ESK-kommitténs behörighet. Finland har för avsikt att förbinda sig även till detta förfarande, och en förklaring om detta kommer att avges i samband med deponeringen av ratifikationsinstrumentet för det fakultativa protokollet.

Syftet med regeringens proposition är att protokollet ska träda i kraft i Finland. Genom ratificeringen av protokollet bidrar Finland till protokollets internationella ikraftträdande. Propositionen innehåller även ett förslag till en s.k. blankettlag, genom vilken de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet sätts i kraft.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen medför inte några direkta ekonomiska konsekvenser. Med beaktande av ESK-rättigheternas karaktär och konventionens omfattande innehåll kan dock ett stort antal klagomål väntas, troligtvis fler än till de övriga FN-kommittéerna.

Konventionen och det fakultativa protokollet innehåller inte några bestämmelser om eventuella ersättningar i sådana fall där ESK-kommittén konstaterat att en rättighet som anges i konventionen har kränkts. Kommittén framför sitt ställningstagande och sina eventuella rekommendationer angående klagomålet. Eventuellt kan rekommendationerna innehålla ett omnämnande av att det också ska betalas en penningersättning till den som utsatts för kränkningen. Kommitténs rekommendationer är inte folkrättsligt bindande på samma sätt som Europadomstolens domar. Finland har strävat efter att i möjligaste mån genomföra de rekommendationer som de olika kommittéerna meddelat under klagomålsförfarandena. I de fall då överträdelse konstaterats har Finland även betalat de ersättningar som kommittéerna har rekommenderat.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Propositionen får i någon mån konsekvenser för personalen. Såväl att svara på klagomål som anförs med stöd av protokollet som att bli föremål för en eventuell utredning orsakar sådant extra arbete som kräver specialsakkunskaper, särskilt vid utrikesministeriet,

justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet. Statsombudet, som är en tjänsteman vid utrikesministeriet, svarar för regeringens del på de klagomål som anförts hos de olika FN-kommittéerna samt hos Europadomstolen och Europeiska kommittén för sociala rättigheter.

4.3 Konsekvenser för enskildas ställning

Protokollet stärker enskildas rättsskydd genom att möjliggöra anförande av enskilda klagomål hos ESK-kommittén. Avsikten med de ställningstaganden och rekommendationer som ESK-kommittén meddelar med anledning av klagomål är att förbättra ställningen för de enskilda som anför klagomål. Ställningstagandena och rekommendationerna liksom resultaten av kommitténs utredningar, kan indirekt påverka även andra enskildas ställning om det leder till att lagstiftningen och praxis eventuellt ändras.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Förslagets genomförande skulle bidra till att stärka de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheternas ställning såsom rättsligt förpliktande mänskliga rättigheter, genomförandet av de mänskliga rättigheterna mera allmänt sett samt förbättra individens rättsskydd. Ett effektivt genomförande av ESK-rättigheterna påverkar särskilt ställningen och rättigheterna när det gäller de allra mest utsatta befolkningsgrupperna. Ikraftträdandet av det klagomålsförfarande som möjliggörs genom det fakultativa protokollet kompletterar också den internationella övervakningen av de mänskliga rättigheterna.

Förteckningen över grundläggande fri- och rättigheter i grundlagen innehåller såväl medborgerliga och politiska rättigheter som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. I och med det fakultativa protokollet utvecklas även den internationella övervakningen av de grundläggande fri- och rättigheterna av ESK-natur.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Konventionsförhandlingarna

Kommissionen för mänskliga rättigheter bemyndigade 2001 genom resolution (2001/30) en självständig sakkunnig att utreda möjligheten att upprätta ett fakultativt protokoll. Mandatet förlängdes 2002 och genom en resolution (2002/24) tillsattes också en arbetsgrupp att utreda alternativen i fråga om upprättandet av ett fakultativt protokoll.

År 2006 fick arbetsgruppen av rådet för mänskliga rättigheter ett mandat på två år för att upprätta ett protokoll som skulle möjliggöra enskilda klagomål (A/HRC/RES/1/3). Förhandlingarna om protokollet fördes 2007-2008 och vid mötet för rådet för mänskliga rättigheter i juni 2008 presenterade arbetsgruppens ordförande ett färdigt utkast till protokoll. Protokollet antogs av FN:s generalförsamling den 10 december 2008 (A/RES/63/117), på 60-års dagen för den allmänna förklaringen om mänskliga rättigheter, och öppnades för undertecknande den 24 september 2009.

5.2 Nationell beredning

Utrikesministeriet har begärt utlåtanden om innehållet innan protokollet undertecknas. Utlåtanden begärdes av justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, riksdagens justitieombudsman och justiekanslersämbetet. Samtliga remissinstanser ansåg att det inte finns något hinder för att underteckna protokollet.

Finland undertecknade det fakultativa protokollet den 24 september 2009.

Propositionen om ratificeringen av det fakultativa protokollet har beretts vid utrikesministeriet. Utlåtanden om regeringens proposition har begärts av justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälso-

vårdsministeriet, miljöministeriet samt Ålands landskapsregering. I utlåtandena förordade man att protokollet godkänns. I det åländska utlåtandet konstaterades att konven-

tionen och protokollet innehåller bestämmelser som faller inom landskapets behörighet enligt bland annat 18 § 12—14 punkten i självstyrelselagen (1144/1991) för Åland.

DETALJMOTIVERING

1 Protokollens innehåll och dess förhållande till lagstiftningen i Finland*Inledning*

Artikel 1. *Kommitténs behörighet att ta emot och pröva klagomål.* Enligt artikeln ges kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter behörighet att ta emot och pröva klagomål som anförs mot en protokollsstat på de grunder som anges närmare i protokollet.

Artikel 2. *Klagomål.* I artikeln bestäms vem som får anföra klagomål och över vad klagomålen får anföras. Klagomål får anföras av eller på vägnar av enskilda personer eller grupper av enskilda personer som står under en konventionsstats jurisdiktion, vilka påstår sig ha utsatts för en kränkning från denna stats sida av någon av de rättigheter som anges i ESK-konventionen. Klagomål får även anföras för enskilda personer eller grupper av enskilda personer med dessa personers medgivande. Om deras uttryckliga medgivande av någon anledning saknas, ska den som anför klagomålet kunna styrka att den handlar på deras vägnar.

Enligt artikeln får ett klagomål i regel upptas till prövning endast då den som anför klagomålet själv har utsatts för den påstådda kränkningen av konventionen. Klagomål får dock anföras även med denna persons medgivande eller till och med utan medgivande. I sista hand är det ESK-kommittén som beslutar när ett klagomål får upptas till prövning i sådana fall.

"Gruppen av enskilda personer" behöver i regel inte vara en grupp som är organiserad på något särskilt sätt, som t.ex. en icke-statlig organisation, utan klagomål kan anföras av en grupp av privatpersoner med ett gemensamt intresse. Även i sådana fall är det kommittén som i sista hand har beslutanderätt i fråga om klagomålsrätten.

Artikel 3-4. *Upptagande till prövning.* I artikeln bestäms om förutsättningarna för upptagande av klagomål till prövning. Där anges

de omständigheter under vilka klagomål inte ska upptas till prövning i ESK-kommittén.

Enligt artikel 3.1 ska ESK-kommittén försäkra sig om att alla tillgängliga nationella rättsmedel har uttömts innan klagomålet anförs hos kommittén. Det enda undantaget utgörs av en situation där tillämpningen av nationella rättsmedel har dröjt oskäligt.

Kravet på att tillämpa nationella rättsmedel är en allmän princip i fråga om klagomål som gäller mänskliga rättigheter, och den ingår bl.a. i Europarådets människorättskonvention och i MP-konventionen. Kravet betyder att s.k. effektiva rättsmedel ska tillämpas. Normalt innebär detta för Finlands del att det regelmässiga förfarandet för överklagande ska slutföras. I detta avseende kan ESK-kommitténs tolkningspraxis antas följa etablerade riktlinjer.

Enligt artikel 3.2 a ska klagomål anföras inom ett år från det att alla nationella rättsmedel har uttömts. Avsteg från den bestämda tidsfristen på ett år får göras, om den som anför klagomålet kan visa att det inte kunde anföras inom den aktuella tidsfristen.

Den tidsmässiga räckvidden för de omständigheter som klagomålet avser begränsas i 3.2 b. Omständigheterna bör ha inträffat efter det att protokollet trädde i kraft för den berörda protokollsstaten, eller också ska omständigheterna fortsatt att råda efter den dagen.

Enligt 3.2 c kan klagomål inte upptas till prövning, om saken redan har prövats av ESK-kommittén eller har prövats eller håller på att prövas med ett annat förfarande för internationell prövning eller avgörande.

Sådant "annat förfarande för internationell prövning eller avgörande" som avses i denna punkt kan t.ex. innebära att samma sak prövas av något annat FN-organ som övervakar mänskliga rättigheter eller t.ex. av Europadomstolen.

Klagomål får inte heller upptas till prövning, om de är oförenliga med ESK-konventionens bestämmelser (underpunkt d), är uppenbart ogrundade, inte tillräckligt styrkta eller enbart grundar sig på informa-

tion från massmedier (underpunkt e). Inte heller i sådana fall då klagorätten missbrukats (underpunkt f) eller då klagomålen har anförts anonymt eller inte gjorts skriftligen (underpunkt g), får besvären upptas till prövning.

Artikel 4. *Klagomål, av vilka klar olägenhet inte framgår.* Enligt artikeln kan ESK-kommittén i förekommande fall också vägra att pröva klagomål, av vilka det inte framgår att den som anför klagomålet har orsakats klar olägenhet. Såvida ESK-kommittén anser att klagomålet lyfter fram en allvarlig omständighet av allmän betydelse, kan kommittén pröva klagomålet oberoende av om det framgår att den som anför besvären har orsakats klar olägenhet eller inte.

Med tanke på FN medför denna bestämmelse ett nytt förfarande som innebär att sådana kränkningar av mänskliga rättigheter som orsakat mindre olägenhet inte ska upptas till prövning av de internationella organen. En motsvarande bestämmelse ingår för närvarande också i artikel 35.3 b i Europarådets människorättskonvention, och den togs in där i och med det fjortonde protokollet (FördrS 50-51/2010). Avsikten med bestämmelsen är att minska antalet sådana klagomål till domstolen där saken redan prövats i nationella domstolar och där den olägenhet som orsakats den som anför klagomålet är så liten att den inte förutsätter ingripande från en internationell instans. Ärendet får dock upptas till prövning i Europadomstolen, om det krävs med tanke på den allmänna respekten för mänskliga rättigheter.

Europadomstolen har i sin rättspraxis fastställt att klar olägenhet kan anses saknas bl.a. i sådana situationer där den ekonomiska förlusten för den som anför klagomålet uppgår till endast ett tiotal euro (t.ex. mål 36659/04, i vilket den ekonomiska förlusten för den som anförde klagomålet uppgick till ca 90 euro), samt situationer där myndigheternas passivitet inte haft någon egentlig skadlig påföljd (t.ex. mål 24880/05 och 20862/06, i vilka den som anförde klagomålet inte delgetts de synpunkter som myndigheten fått av en annan myndighet, på grund av att de inte innehöll någon ny information för den som anför klagomålet).

Även till dessa delar kommer protokollsbestämmelsens exakta innehåll att preciseras vid ESK-kommitténs framtida tolkningar.

Artikel 5. *Provisoriska åtgärder.* Artikeln innehåller bestämmelser om provisoriska åtgärder. Enligt artikel 5.1 får ESK-kommittén till den berörda protokollsstaten rikta en begäran om att den staten ska vidta provisoriska åtgärder. Protokollsstaten ska behandla en sådan begäran skyndsamt. Avsikten med de provisoriska åtgärderna är att undvika att det uppstår skada som inte kan avhjälpas för det eller de offer som drabbats av den påstådda kränkningen. Provisoriska åtgärder kan tillämpas i undantagsfall.

ESK-kommittén får begära provisoriska åtgärder när som helst efter att ett klagomål har mottagits och innan ett avgörande om dess berättigande har träffats. Enligt artikel 5.2 innebär ESK-kommitténs begäran inte att kommittén fattat beslut om att ta upp klagomålet till prövning eller tagit ställning till dess berättigande.

Enligt allmän folkrättslig princip innebär klagomål till ett internationellt övervakningsorgan inte automatiskt att verkställandet av det nationella beslutet skjuts upp eller avbryts. Den tid det tar att behandla klagomålet kan dock i vissa fall medföra att en mänsklorättskränkning blir oåterkallelig på ett sådant sätt att den skada som orsakats är omöjlig att ersätta eller kompensera i efterhand. Med beaktande av sådana fall har man gett de internationella organ som övervakar de mänskliga rättigheterna möjlighet att på begäran av den som anför klagomålet besluta om provisoriska åtgärder. En sådan bestämmelse finns t.ex. i Europadomstolens arbetsordning (regel 39). De provisoriska åtgärdernas karaktär har inte fastställts exakt, utan är beroende av det ärende som klagomålet gäller. Finland har fått förelägganden om provisoriska åtgärder MP-kommittén angående bl.a. avbrytande av skogsavverkning samt förbud mot renslakt. Oftast har föreläggandena dock gällt förbud mot avlägsnande av utlänningar ur landet.

Artikel 6. *Meddelande om klagomål.* Artikeln innehåller bestämmelser om meddelande om klagomål till protokollsstaten. Om ESK-kommittén beslutar att uppta ett klagomål till prövning, ska kommittén underrätta

den berörda protokollsstaten om klagomålet. Meddelandet är konfidentiellt. Protokollsstaten ska inom sex månader lämna ESK-kommittén en skriftlig utredning eller ett utlåtande i frågan och en utredning om eventuellt vidtagna åtgärder.

Artikel 7. Ömsesidigt godtagbar lösning. Artikeln innehåller bestämmelser om ömsesidigt godtagbar lösning. Godkännande av en ömsesidigt godtagbar lösning avslutar behandlingen av klagomålet.

Artikel 8. Prövning av klagomål. Artikeln innehåller bestämmelser om prövningen av klagomål. Enligt 8.1 ska ESK-kommittén pröva klagomålen utifrån de underlag som har överlämnats till den, förutsatt att de berörda parterna delges underlagen. Enligt 8.2 ska ESK-kommitténs möten hållas inom lyckta dörrar när den prövar klagomål. När ESK-kommittén prövar klagomål får den enligt 8.3 även undersöka material som härrör t.ex. från FN:s andra organ eller från internationella organisationer. Enligt 8.4 ska ESK-kommittén även bedöma rimligheten i de åtgärder som protokollsstaten har vidtagit, och härvid ska den beakta att protokollsstaten kan vidta flera tänkbara åtgärder för att genomföra rättigheterna enligt ESK-konventionen.

Artikel 9. Åtgärder med anledning av kommitténs ställningstaganden. Artikeln innehåller bestämmelser om åtgärder med anledning av kommitténs ställningstaganden. När ESK-kommittén har prövat ett klagomål, ska den enligt artikel 9.1 avge utlåtande och delge de berörda parterna sina eventuella rekommendationer. Enligt 9.2 ska protokollsstaten på ett lämpligt sätt beakta ESK-kommitténs utlåtanden och eventuella rekommendationer. Dessutom ska protokollsstaten ge ESK-kommittén ett skriftligt svar med uppgift om vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av utlåtandena och rekommendationerna. Protokollsstatens svar ska ges inom sex månader. Enligt 9.3 kan ESK-kommittén uppmana protokollsstaten att komma in med ytterligare upplysningar om de åtgärder som den har vidtagit till följd av kommitténs ställningstaganden och rekommendationer. Ytterligare upplysningar kan begäras även senare i de periodiska rapporter enligt artikel 16 och 17 i ESK-

konventionen som protokollsstaten lämnar in.

I folkrättsligt hänseende är kommitténs ställningstaganden och rekommendationer inte bindande på samma sätt som Europadomstolens domar.

Artikel 10. Mellanstatliga klagomål. Artikeln innehåller bestämmelser om mellanstatliga klagomål och förfarandet vid sådana. Mellanstatliga klagomål kan tas emot och prövas endast om de anförs av en protokollsstat som för sin del har avgett en förklaring där den erkänner ESK-kommitténs behörighet. I övriga fall ska klagomålen avvisas. En protokollsstat kan anföra klagomål där den påstår att en annan protokollsstat inte fullgör sina förpliktelser enligt ESK-konventionen.

En protokollsstat får när som helst avge en förklaring där den erkänner ESK-kommitténs behörighet att ta emot och pröva sådana klagomål. Finland har för avsikt att förbinda sig till detta förfarande, och förklaringen kommer att avges i samband med deponeringen av ratifikationsinstrumentet för det fakultativa protokollet.

Vid mellanstatliga klagomål kan en protokollsstat med ett skriftligt klagomål delge den andra protokollsstaten ärendet. Dessutom kan ärendet meddelas även till ESK-kommittén. Den protokollsstat som mottagit klagomålet ska inom tre månader från mottagandet lämna den stat som har sänt klagomålet en redogörelse eller något annat skriftligt utlåtande. I den skriftliga utredningen ska hänvisas till de nationella förfaranden och rättsskyddsmedel som den protokollsstat som mottagit klagomålet har tillämpat, tillämpar eller har till sitt förfogande i ärendet. Vid mellanstatliga klagomål iaktas även till stora delar de förfaranden som gäller enskilda klagomål enligt artikel 3.

Om protokollsstaterna når en ömsesidigt godtagbar lösning av ett mellanstatligt klagomål, inskränker ESK-kommittén sin redogörelse till ett kort utlåtande. Om en ömsesidigt godtagbar lösning inte nås, fastställer ESK-kommittén i sin rapport de väsentliga omständigheterna i ärendet mellan de berörda protokollsstaterna.

Artikel 11. Utredningsförfarandet. Artikeln innehåller bestämmelser om ESK-kommitténs utredningsförfarande. Om ESK-

kommittén mottagit trovärdiga upplysningar om allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av rättigheterna i ESK-konventionen, kan den utföra en utredning. ESK-kommittén ska uppmana protokollsstaten att samarbeta och att framföra sina kommentarer om upplysningarna i fråga. Utredningen ska utföras konfidentiellt.

ESK-kommittén får utse en eller flera av sina ledamöter att inleda en utredning och att skyndsamt rapportera om den. Utredningen får även på vissa villkor omfatta besök inom protokollsstatens territorium. För detta krävs protokollsstatens samtycke.

ESK-kommittén ska överlämna utredningens resultat till den berörda protokollsstaten tillsammans med eventuella kommentarer och rekommendationer. Protokollsstaten ska senast inom sex månader framföra sina kommentarer till kommittén. Efter samråd med den berörda protokollsstaten får ESK-kommittén inkludera en sammanfattning av förfarandets resultat i sin årsberättelse.

Enligt artikel 11.1 får en protokollsstat när som helst avge en förklaring där den erkänner kommitténs behörighet. Finland har för avsikt att förbinda sig till detta förfarande, och förklaringen kommer att avges i samband med deponeringen av ratifikationsinstrumentet för det fakultativa protokollet.

Artikel 12. Åtgärder med anledning av utredningsförfarandet. Om det är nödvändigt, får ESK-kommittén efter utgången av den sexmånadersperiod som avses i artikel 11 uppmana den berörda protokollsstaten att underrätta den om vilka åtgärder som har vidtagits till följd av utredningen, och även uppmana protokollsstaten att inkludera dessa uppgifter i sin periodiska rapport om konventionen.

Artikel 13. Skyddsåtgärder. I artikeln förutsätts att personer som lyder under en protokollsstats jurisdiktion inte behandlas illa eller utsätts för hot av den staten till följd av att de har utövat sina rättigheter med stöd av detta protokoll.

Artikel 14. Internationellt bistånd och samarbete. Om kommittén anser det vara nödvändigt, får den delge FN:s fackorgan, fonder och program samt andra behöriga organ sitt ställningstagande eller sina rekommendationer med anledning av klagomål och

förfrågningar som uttrycker behov av teknisk rådgivning eller tekniskt bistånd.

ESK-kommittén får även delge ovannämnda internationella instanser sådana aspekter som framkommit under klagomålsförfarandet, om huruvida det är skäl att vidta internationella åtgärder för att bidra till att genomförandet av rättigheterna som anges i ESK-konventionen framskrider. Detta förutsätter att den berörda protokollsstaten ger sitt samtycke.

Genom artikeln inrättas även en fond i syfte att bidra med sakkunnighjälp och tekniskt bistånd till protokollsstaterna med samtycke av respektive protokollsstat, så att de bättre ska kunna genomföra rättigheterna som stipuleras i ESK-konventionen. Bestämmelserna i artikeln påverkar dock inte respektive protokollsstats skyldighet att fullgöra sina förpliktelser enligt ESK-konventionen.

Artikel 15. Årsberättelse. Artikeln innehåller bestämmelser om ESK-kommitténs skyldighet att i sin årsberättelse inkludera en sammanfattning om sin verksamhet enligt detta protokoll.

Artikel 16. Spridning av och tillgång till information. Enligt artikeln ska protokollsstaterna informera både om ESK-konventionen och om detta protokoll. Dessutom ska varje protokollsstat underlätta tillgången till information om ESK-kommitténs utlåtanden och rekommendationer, särskilt i ärenden som berör den staten själv. Även personer med funktionsnedsättning ska ges tillgång till all information.

Artikel 17-22 innehåller sedvanliga slutbestämmelser.

Artikel 17. Undertecknande, ratificering och anslutning. För att kunna ratificera detta protokoll förutsätts att staterna först har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

Artikel 18. Ikraftträdande. Protokollet träder internationellt i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerats hos Förenta nationernas generalsekreterare. Vid utgången av augusti 2012 hade 40 stater undertecknat och 8 ratificerat det fakultativa protokollet. Av Europeiska unionens medlemsländer har Spanien och Slovakien ratificerat protokollet.

Artikel 19. Ändring av protokollet. Enligt artikeln ska ändringarna vara bindande en-

dast för de konventionsstater som har accepterat dem. De övriga konventionsparterna är fortfarande bundna av bestämmelserna i protokollet och eventuella tidigare ändringar som de accepterat.

Artikel 20. Uppsägning. En protokollsstat kan när som helst säga upp protokollet genom skriftligt meddelande till FN:s generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då generalsekreteraren mottog notifikationen. Sådana klagomål och utredningsförfaranden som har inletts ska dock slutföras, om de har inletts före den dag då uppsägningen trädde i kraft.

Artikel 21. Generalsekreterarens meddelanden. Artikelns innehåller sedvanliga bestämmelser om skyldigheten för FN:s generalsekreterare att underrätta om undertecknanden, ratifikationer, anslutningar, ikraftträdande av protokollet och protokollsändringar samt uppsägningar.

Artikel 22. Officiella språk. Artikelns innehåller sedvanliga bestämmelser om språkversionernas giltighet, depositarien och om skyldigheten för FN:s generalsekreterare att sända kopior av protokollet till alla stater.

2 Lagförslag

1 §. 1 § i lagen om sättande i kraft av protokollet innehåller en sedvanlig blankettlagsbestämmelse genom vilken de protokollsbestämmelser som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft genom lag. De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen behandlas nedan i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning.

2 §. Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i protokollet och om ikraftträdandet av lagen bestäms enligt denna paragraf genom förordning av statsrådet. Lagen om sättande i kraft av protokollet avses träda i kraft samtidigt som protokollet träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet. Protokollet träder i kraft tre månader från den dag då statens ratifikations- eller anslutningsinstrument har deponerats. Protokollet träder internationellt i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet

har deponerats hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3 Ikraftträdande

Protokollet har inte ännu trätt i kraft internationellt.

Enligt protokollets artikel 18.1 träder protokollet i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerats hos Förenta nationernas generalsekreterare. Vid tidpunkten för propositionens överlämnande har åtta stater förbundit sig till protokollet. För varje stat som ratificerar protokollet eller ansluter sig till det efter deponeringen av det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder, enligt artikel 18.2, protokollet i kraft tre månader från den dag då dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerats.

Den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

Många av de områden som omfattas av ESK-konventionen, såsom hälso- och sjukvård, socialvård och undervisning, hör enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet. Bifall till förordningen om konventionens ikraftträdande begärdes dock inte av Ålands lagting eftersom det enligt den självstyrelselag för Åland som gällde vid den tidpunkten (670/1951) krävdes att lagtinget skulle godkänna de lagar genom vilka fördrag med främmande stater sattes i kraft i landskapet, om fördragen innehöll sådana bestämmelser som innebar upphävande eller ändring eller avvikelser från självstyrelselagens bestämmelser. Enligt den nuvarande självstyrelselagen är det däremot så att om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse som Finland ingår eller förbinder sig till innehåller en bestämmelse i ett ärende som enligt självstyrelselagen faller inom landskapets behörighet, träder bestämmelsen i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft. Således måste Ålands lagting i enlighet med 59 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland ge sitt bifall till den föreslagna

lagen om sättande i kraft av protokollet för att bestämmelserna ska träda i kraft även i landskapet Åland.

4 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

4.1 Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande.

Enligt riksdagens grundlagsutskott ska en bestämmelse i ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse anses höra till området för lagstiftningen, 1) om bestämmelsen gäller utövande eller inskränkning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är tryggad i grundlagen, 2) om bestämmelsen i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om det enligt grundlagen ska föreskrivas i lag om den fråga som bestämmelsen avser, 4) om det finns gällande bestämmelser i lag om den fråga som bestämmelsen avser eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland ska föreskrivas om frågan i lag. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse på dessa grunder till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd, 12/2000 rd, 31/2001 rd och 38/2001 rd).

Den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter har satts i kraft genom förordning av republikens president den 3 januari 1976 (6/1976).

Fördragsarbetsgruppen konstaterar i sitt betänkande från den 31 januari 2000 (UM 1/2000, s. 50) att man inom ramen för tidigare praxis även har kunnat sätta i kraft bestämmelser i internationella människorättskonventioner genom förordning. Eftersom det allmänna enligt 22 § i grundlagen ska se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna genomförs,

bör principen om människorättsvänlig lagtolkning beaktas även när ikraftträdandeförordningarna för människorättskonventionerna tillämpas. Numera kan det inte längre genom förordning bestämmas om ikraftträdandet av människorättskonventioner, utan dessa konventioner måste sättas i kraft genom lag. Fastän uppfattningen om begreppet "området för lagstiftningen" har förändrats i och med den nya grundlagen och dess tolkningspraxis har man dock inte vidtagit åtgärder för att lyfta upp tidigare bestämmelser om ikraftsättande av fördrag från förordningsnivå till lagnivå, om det inte funnits särskilda grunder för det.

Protokollet är till sin karaktär en människorättskonvention, och därför behövs en ikraftträdandebestämmelse på lagnivå för att sätta i kraft de materiella bestämmelser om mänskliga rättigheter som finns i protokollet. Bestämmelserna i sig överensstämmer med lagstiftningen i Finland.

Bestämmelserna om enskilda klagomål i artiklarna 1-4 i protokollet påverkar individens rättsliga ställning på så sätt att regleringen av den enskilda klagorätten i Finland hör till området för lagstiftningen.

Bestämmelsen om provisoriska åtgärder i artikel 5.1 i protokollet förutsätter riksdagens godkännande på grund av att bestämmelsen är av betydelse för statens suveränitet.

Enligt artikel 6 i protokollet ska kommittén konfidentiellt underrätta den berörda protokollsstaten konfidentiellt om ett klagomål. Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Bestämmelser om offentligheten i fråga om handlingar som innehas av myndigheterna finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Således hör bestämmelsen till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna om kommitténs möjlighet att delta i förhandlingarna för att nå en lösning i artikel 7 i protokollet berör suveräniteten och hör därför till området för lagstiftningen.

Bestämmelsen om protokollsstatens skyldighet att på ett lämpligt sätt beakta kommitténs utlåtanden och eventuella rekommendationer i artikel 9 i protokollet gäller också

statens suveränitet och hör därför till området för lagstiftningen.

I artikel 10 i protokollet bestäms om lösning av mellanstatliga tvister. Den förklaring som erkänner kommitténs behörighet förutsätter riksdagens godkännande.

Bestämmelser om kommitténs utredningsförfarande finns i artikel 11 i protokollet. Kommittén får vid förfarandet utse en eller flera av sina ledamöter att utföra en utredning och att skyndsamt rapportera om den. Utredningen får omfatta besök inom protokollsstatens territorium, om detta är befogat och protokollsstaten har samtyckt till det. Ledamöternas utredningsförfarande bör anses såsom utövande av offentlig makt inom Finlands territorium. I det avsnitt som gäller behandlingsordningen bedöms utredningsförfarandet med tanke på grundlagens bestämmelser om statens suveränitet. Bestämmelserna om utredningsförfarandet är inte problematiska i fråga om grundlagens reglering av suveräniteten. Artikelns bestämmelser är dock av betydelse med tanke på suveräniteten i sig och hör därför till området för lagstiftningen. En förklaring enligt artikel 11.1 angående erkännandet av kommitténs behörighet förutsätter riksdagens samtycke.

Bestämmelser om skyddsåtgärder finns i artikel 13 i protokollet. Enligt artikelns bestämmelser ska en protokollsstat vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att personer som lyder under dess jurisdiktion inte behandlas illa eller utsätts för hot till följd av att de har anfört klagomål till kommittén med stöd av protokollet. Artikeln hör till området för lagstiftningen eftersom den innehåller en sådan skyldighet som inverkar på innehållet i den gällande lagstiftningen.

Bestämmelserna i artiklarna 8, 12 och 14-22 hör inte till området för lagstiftningen.

4.2 Behandlingsordning

Enligt 1 § 1 mom. i grundlagen är Finland en suverän republik. Enligt grundlagens 1 § 3 mom. deltar Finland i internationellt samarbete i syfte att säkerställa fred och mänskliga rättigheter samt i syfte att utveckla samhället. Enligt propositionen om grundlagen är denna bestämmelse av betydelse vid bedömningen

av huruvida en internationell förpliktelse strider mot grundlagens bestämmelser om suveränitet (RP 1/1998 rd). Utgående från propositionen om grundlagen har grundlagsutskottet ansett det motiverat att utgå från att sådana internationella förpliktelser som är sedvanliga i det moderna samhället och som påverkar statens suveränitet endast i viss mån, inte som sådana strider mot grundlagens bestämmelser om suveränitet (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd och GrUU 19/2010 rd).

Den utredning av kommittén som avses i artikel 11 i protokollet får omfatta besök inom protokollsstatens territorium när detta är befogat och protokollsstaten har samtyckt till det. Utredningen ska utföras konfidentiellt och protokollsstatens medverkan ska begäras i alla skeden av förfarandet. Protokollet innehåller inga bestämmelser om särskilda behörigheter för kommittén inom protokollsstatens territorium, eller om dess rätt att få tillträde till vissa platser. Det innehåller inte heller sådana bestämmelser som hindrar protokollsstatens representant från att närvara vid kommitténs utredning. När kommittén inhämtar upplysningar uppmanar den protokollsstaten att samarbeta.

Grunderna för kommitténs utredningsförfarande är mycket starkt anknutna till skyddet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. På basis av en helhetsbedömning inverkar utredningsförfarandet som helhet enligt regeringen endast i viss mån på statens suveränitet. De bestämmelser som gäller detta förfarande strider inte mot de bestämmelser om Finlands suveränitet som finns i grundlagen.

Med stöd av detta kan protokollet inte anses innehålla sådana bestämmelser som berör grundlagen på så sätt som avses i 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom i grundlagen. Protokollet kan enligt regeringen godkännas med enkel majoritet, och förslaget till lagen om sättande i kraft av protokollet kan godkännas i normal lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås det att

riksdagen godkänner det i New York den 10 december 2008 upprättade fakultativa protokollet till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,

och att Finland avger en förklaring där Finland erkänner kommitténs behörighet enligt artikel 10 i protokollet att ta emot och pröva mellanstatliga

klagomål som anförts mot Finland samt kommitténs behörighet enligt artikel 11 i protokollet som gäller utredningsförfarandet.

Med stöd av vad som anförts ovan och eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det fakultativa protokollet till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i New York den 10 december 2008 upprättade fakultativa protokollet till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i protokollet och om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 30 augusti 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

*Fördragstext***Fakultativt protokoll till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter****Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights****Inledning****Preamble**

Konventionsparterna till detta protokoll som

The States Parties to the present Protocol,

anser att, i överensstämmelse med principerna i Förenta nationernas stadga, erkännandet av det inneboende värdet hos alla dem som tillhör människosläktet och av deras lika och obestridliga rättigheter utgör grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

Considering that, in accordance with the principles proclaimed in the Charter of the United Nations, recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

beaktar att, i överensstämmelse med den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter, var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt,

Noting that the Universal Declaration of Human Rights¹ proclaims that all human beings are born free and equal in dignity and rights and that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status,

erinrar om att det i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och i Förenta nationernas internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna erkänns att visionen om den fria människan som åtnjuter frihet från fruktan och nöd endast kan uppnås om sådana villkor skapas att alla kan åtnjuta sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter såväl som sina medborgerliga och politiska rättigheter,

Recalling that the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenants on Human Rights recognize that the ideal of free human beings enjoying freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy civil, cultural, economic, political and social rights,

befäster att de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna är universella, odelbara, inbördes avhängiga och sammanhörande,

Reaffirming the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms,

erinrar om att varje stat som är part i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (nedan "konventionen") åtar sig att genom egna åtgärder och internationellt bistånd och samarbete, framför allt på det ekonomiska och tekniska området, utnyttja sina tillgängliga resurser för att trygga att rättigheterna som erkänns i konventionen gradvis förverkligas i

Recalling that each State Party to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Covenant) undertakes to take steps, individually and through international assistance and cooperation, especially economic and technical, to the maximum of its available resources, with a view to achieving progressively the full realization of the rights recognized in

sin helhet med alla lämpliga medel, i synnerhet genom lagstiftning,

anser att det för att uppnå syftena med konventionen och för att bestämmelserna i konventionen ska genomföras effektivare bör göras möjligt för kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (nedan "kommittén") att utföra de uppgifter som anges i detta protokoll,

har kommit överens om följande:

Artikel 1 Kommitténs behörighet att ta emot och pröva klagomål

1. En konventionsstat som blir part i detta protokoll erkänner att kommittén har behörighet att ta emot och pröva klagomål i enlighet med detta protokoll.

2. Kommittén ska avvisa klagomål som avser en konventionsstat som inte är protokollsstat.

Artikel 2 Klagomål

Klagomål får anföras av eller på vägnar av enskilda personer eller grupper av enskilda personer som står under en konventionsstats jurisdiktion, vilka påstår sig ha utsatts för en kränkning från denna stats sida av någon av de ekonomiska, sociala eller kulturella rättigheter som anges i konventionen. Klagomål får anföras för enskilda personer eller grupper av enskilda personer endast med dessa personers medgivande, om inte den som anför klagomålet kan styrka att den handlar på deras vägnar utan deras medgivande.

Artikel 3 Upptagande till prövning

1. Kommittén ska inte pröva ett klagomål, om den inte har fastställt att alla tillgängliga nationella rättsmedel har uttömts. Denna be-

the Covenant by all appropriate means, including particularly the adoption of legislative measures,

Considering that, in order further to achieve the purposes of the Covenant and the implementation of its provisions, it would be appropriate to enable the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Committee) to carry out the functions provided for in the present Protocol,

Have agreed as follows:

Article 1 Competence of the Committee to receive and consider communications

1. A State Party to the Covenant that becomes a Party to the present Protocol recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications as provided for by the provisions of the present Protocol.

2. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Covenant which is not a Party to the present Protocol.

Article 2 Communications

Communications may be submitted by or on behalf of individuals or groups of individuals, under the jurisdiction of a State Party, claiming to be victims of a violation of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant by that State Party. Where a communication is submitted on behalf of individuals or groups of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent.

Article 3 Admissibility

1. The Committee shall not consider a communication unless it has ascertained that all available domestic remedies have been

stämelse tillämpas inte, om tillämpningen av dessa rättsmedel dröjer oskäligt.

2. Kommittén ska förklara ett klagomål avisat, om

a) klagomålet inte har anförts inom ett år från det att alla nationella rättsmedel har uttömts, om inte den som anför klagomålet kan visa att det inte kunde anföras inom den aktuella tidsfristen,

b) de omständigheter som klagomålet avser har inträffat innan detta protokoll trädde i kraft för den berörda protokollsstaten, såvida inte omständigheterna har fortsatt att råda efter den dagen,

c) saken redan har prövats av kommittén eller har prövats eller håller på att prövas med ett annat förfarande för internationell prövning eller avgörande,

d) klagomålet är oförenligt med konventionens bestämmelser,

e) klagomålet är uppenbart ogrundat, inte tillräckligt styrkt eller enbart grundar sig på information från massmedier,

f) klagomålet utgör ett missbruk av rätten att anföra klagomål, eller

g) klagomålet har anförts anonymt eller inte gjorts skriftligen.

Artikel 4

Klagomål av vilka klar olägenhet inte framgår

Kommittén kan i förekommande fall vägra att pröva klagomål, av vilka det inte framgår att den som anför klagomålet har orsakats klar olägenhet, såvida inte kommittén anser att klagomålet lyfter fram en allvarlig omständighet av allmän betydelse.

Artikel 5

Provisoriska åtgärder

1. När ett klagomål har mottagits och innan ett avgörande om dess berättigande har träffats, får kommittén till den berörda protokollsstaten rikta en begäran som ska behandlas skyndsamt om att den staten ska vidta sådana provisoriska åtgärder som i undantagsfall kan vara nödvändiga för att undvika att

exhausted. This shall not be the rule where the application of such remedies is unreasonably prolonged.

2. The Committee shall declare a communication inadmissible when:

(a) It is not submitted within one year after the exhaustion of domestic remedies, except in cases where the author can demonstrate that it had not been possible to submit the communication within that time limit;

(b) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date;

(c) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;

(d) It is incompatible with the provisions of the Covenant;

(e) It is manifestly ill-founded, not sufficiently substantiated or exclusively based on reports disseminated by mass media;

(f) It is an abuse of the right to submit a communication; or when

(g) It is anonymous or not in writing.

Article 4

Communications not revealing a clear disadvantage

The Committee may, if necessary, decline to consider a communication where it does not reveal that the author has suffered a clear disadvantage, unless the Committee considers that the communication raises a serious issue of general importance.

Article 5

Interim measures

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary in exceptional circumstances to

det uppstår skada som inte kan avhjälpas för den eller de personer som drabbats av den påstådda kränkningen.

2. Kommitténs utövande av sina befogenheter enligt punkt 1 ska inte innebära ett ställningstagande i frågan om förutsättningarna för prövning av klagomålet eller i frågan om dess berättigande.

Artikel 6 Meddelande om klagomål

1. Kommittén ska konfidentiellt underrätta den berörda protokollsstaten om klagomål som har anförts till den enligt detta protokoll, såvida inte kommittén själv och utan hänvändelse till den berörda protokollsstaten finner att den saknar prövningsförutsättningar.

2. Den berörda protokollsstaten ska inom sex månader lämna kommittén en skriftlig utredning eller ett utlåtande i frågan och om eventuellt erbjuda rättsskyddsmedel.

Artikel 7 Ömsesidigt godtagbar lösning

1. Kommittén ska erbjuda de berörda parterna sina goda tjänster i syfte att nå en ömsesidigt godtagbar lösning som är förenlig med förpliktelserna i konventionen.

2. Godkännande av en ömsesidigt godtagbar lösning avslutar behandlingen av ett klagomål som anförts i enlighet med detta protokoll.

Artikel 8 Prövning av klagomål

1. Kommittén ska pröva klagomål som anförts i enlighet med artikel 2 i detta protokoll utifrån alla de underlag som har överlämnats till den, förutsatt att de berörda parterna delges underlagen.

2. Kommitténs möten ska hållas inom lyckta dörrar när den prövar klagomål med stöd av detta protokoll.

3. När kommittén prövar klagomål med stöd av detta protokoll får den, om det är

avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violations.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 6 Transmission of the communication

1. Unless the Committee considers a communication inadmissible without reference to the State Party concerned, the Committee shall bring any communication submitted to it under the present Protocol confidentially to the attention of the State Party concerned.

2. Within six months, the receiving State Party shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been provided by that State Party.

Article 7 Friendly settlement

1. The Committee shall make available its good offices to the parties concerned with a view to reaching a friendly settlement of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant.

2. An agreement on a friendly settlement closes consideration of the communication under the present Protocol.

Article 8 Examination of communications

1. The Committee shall examine communications received under article 2 of the present Protocol in the light of all documentation submitted to it, provided that this documentation is transmitted to the parties concerned.

2. The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol.

3. When examining a communication under the present Protocol, the Committee may

nödvändigt, undersöka material som är av betydelse i frågan och som härrör från Förenta nationernas andra organ, fackorgan, fonder, program eller mekanismer eller från andra internationella organisationer, däribland regionala människorättsmekanismer, samt den berörda protokollsstatens genmälen eller kommentarer.

4. När kommittén prövar klagomål med stöd av detta protokoll ska den bedöma lämpligheten i de åtgärder som protokollsstaten har vidtagit i enlighet med del II i konventionen. Härvid beaktar kommittén att protokollsstaten kan vidta flera tänkbara åtgärder för att genomföra rättigheterna i konventionen.

Artikel 9

Åtgärder med anledning av kommitténs ställningstaganden

1. När kommittén har prövat ett klagomål, ska den avge utlåtande och delge de berörda parterna sina eventuella rekommendationer.

2. Protokollsstaten ska på ett lämpligt sätt beakta kommitténs utlåtanden och eventuella rekommendationer och inom sex månader ge kommittén ett skriftligt svar med uppgift om vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av utlåtandena och rekommendationerna.

3. Kommittén får uppmana protokollsstaten att komma in med ytterligare upplysningar om de eventuella åtgärder som den har vidtagit till följd av kommitténs ställningstaganden och eventuella rekommendationer; om kommittén anser det vara lämpligt, får den uppmana protokollstaten att komma in med ytterligare upplysningar också i de senare rapporter den ska avge till kommittén enligt artikel 16 och 17 i konventionen.

Artikel 10

Mellanstatliga klagomål

1. En protokollsstat får när som helst i enlighet med denna artikel avge en förklaring, enligt vilken den erkänner kommitténs behörighet att ta emot och pröva klagomål där en protokollsstat påstår att en annan protokolls-

stat ska konsultera, som lämpligt, relevant dokumentation som härrör från andra Förenta Nationers organ, specialiserade agencier, fonder, program och mekanismer, och andra internationella organisationer, inklusive från regionala människorättsmekanismer, samt alla observationer eller kommentarer från den berörda staten.

4. When examining communications under the present Protocol, the Committee shall consider the reasonableness of the steps taken by the State Party in accordance with part II of the Covenant. In doing so, the Committee shall bear in mind that the State Party may adopt a range of possible policy measures for the implementation of the rights set forth in the Covenant.

Article 9

Follow-up to the views of the Committee

1. After examining a communication, the Committee shall transmit its views on the communication, together with its recommendations, if any, to the parties concerned.

2. The State Party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, if any, and shall submit to the Committee, within six months, a written response, including information on any action taken in the light of the views and recommendations of the Committee.

3. The Committee may invite the State Party to submit further information about any measures the State Party has taken in response to its views or recommendations, if any, including as deemed appropriate by the Committee, in the State Party's subsequent reports under articles 16 and 17 of the Covenant.

Article 10

Inter-State communications

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare under the present article that it recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications to the effect that a State Party cla-

stat inte fullgör sina förpliktelser enligt konventionen. Klagomål med stöd av denna artikel kan tas emot och behandlas endast om de anförs av en protokollsstat som för sin del har avgett en förklaring där den erkänner kommitténs behörighet. Kommittén ska avvisa klagomål som hänför sig till en protokollsstat som inte har avgett en sådan förklaring. Klagomål som tagits emot med stöd av denna artikel behandlas enligt följande förfarande:

a) Om en protokollsstat anser att en annan protokollsstat inte fullgör sina förpliktelser enligt konventionen, får den med ett skriftligt klagomål delge den berörda protokollsstaten detta. Protokollsstaten får också underrätta kommittén om ärendet. Inom tre månader från det att klagomålet har mottagits ska den berörda staten lämna den stat som har sänt klagomålet en skriftlig förklaring eller något annat utlåtande där det om möjligt och efter behov hänvisas till nationella förfaranden och rättsskyddsmedel som har tillämpats, tillämpas eller står till förfogande i ärendet.

b) Om frågan inte kan redas ut på ett för bägge berörda protokollsstater godtagbart sätt inom sex månader från det att den stat som klagomålet gäller mottog det ursprungliga klagomålet, har bägge stater rätt att föra ärendet till kommittén för behandling genom en anmälan som riktas både till kommittén och den andra staten.

c) Kommittén ska behandla ett ärende som har framförts till den först när den har fastställt att alla tillgängliga nationella rättsmedel har uttömts. Denna bestämmelse tillämpas inte, om kommittén anser att tillämpningen av dessa rättsmedel dröjer oskäligt.

d) Med förbehåll för bestämmelserna i led c i denna punkt erbjuder kommittén de berörda protokollsstaterna sina goda tjänster i syfte att nå en ömsesidigt godtagbar lösning som är förenlig med förpliktelserna i konventionen.

e) Kommitténs möten ska hållas inom lyckta dörrar när den prövar klagomål med stöd av denna artikel.

f) I ärenden som i enlighet med led b i den-

ims that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant. Communications under the present article may be received and considered only if submitted by a State Party that has made a declaration recognizing in regard to itself the competence of the Committee. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party which has not made such a declaration. Communications received under the present article shall be dealt with in accordance with the following procedure:

(a) If a State Party to the present Protocol considers that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant, it may, by written communication, bring the matter to the attention of that State Party. The State Party may also inform the Committee of the matter. Within three months after the receipt of the communication the receiving State shall afford the State that sent the communication an explanation, or any other statement in writing clarifying the matter, which should include, to the extent possible and pertinent, reference to domestic procedures and remedies taken, pending or available in the matter;

(b) If the matter is not settled to the satisfaction of both States Parties concerned within six months after the receipt by the receiving State of the initial communication, either State shall have the right to refer the matter to the Committee, by notice given to the Committee and to the other State;

(c) The Committee shall deal with a matter referred to it only after it has ascertained that all available domestic remedies have been invoked and exhausted in the matter. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged;

(d) Subject to the provisions of subparagraph (c) of the present paragraph the Committee shall make available its good offices to the States Parties concerned with a view to a friendly solution of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant;

(e) The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present article;

(f) In any matter referred to it in accordan-

na punkt har framförts till kommittén för behandling får kommittén uppmana de berörda protokollsstater som avses i led b att lämna alla relevanta upplysningar.

g) De berörda protokollsstater som avses i led b i denna punkt har rätt att vara företrädna när kommittén behandlar ärendet och att framföra kommentarer muntligen och skriftligen.

h) Efter att ha mottagit en anmälan i enlighet med led b i denna punkt avger kommittén utan dröjsmål rapport enligt följande:

i) Om en lösning nås i enlighet med led d i denna punkt, inskränker kommittén sin redogörelse till ett kort utlåtande där omständigheterna och den uppnådda lösningen fastställs.

ii) Om en lösning i enlighet med led d i denna punkt inte nås, fastställer kommittén i sin rapport de väsentliga omständigheterna i ärendet mellan de berörda protokollsstaterna. Till rapporten bifogas de berörda protokollsstaternas skriftliga kommentarer och ett protokoll över deras muntliga kommentarer. Kommittén kan också enbart till de berörda protokollsstaterna lämna ställningstaganden som den anser vara av betydelse för ärendet i fråga.

Under alla omständigheter lämnas rapporten till de berörda protokollsstaterna.

2. Protokollsstaterna ska deponera sin förklaring i enlighet med punkt 1 i denna artikel hos Förenta nationernas generalsekreterare, och generalsekreteraren ska lämna avskrifter av förklaringen till de övriga protokollsstaterna. En förklaring får när som helst återtas genom ett meddelande till generalsekreteraren. Ett återtagande ska inte påverka behandlingen av ett ärende i vilket det har anförts klagomål i enlighet med denna artikel; nya klagomål i enlighet med denna artikel tas inte emot av protokollsstaten efter att generalsekreteraren har mottagit meddelandet om återtagande av förklaringen, såvida inte protokollsstaten har avgett en ny förklaring.

ce with subparagraph (b) of the present paragraph, the Committee may call upon the States Parties concerned, referred to in subparagraph (b), to supply any relevant information;

(g) The States Parties concerned, referred to in subparagraph (b) of the present paragraph, shall have the right to be represented when the matter is being considered by the Committee and to make submissions orally and/or in writing;

(h) The Committee shall, with all due expediency after the date of receipt of notice under subparagraph (b) of the present paragraph, submit a report, as follows:

(i) If a solution within the terms of subparagraph (d) of the present paragraph is reached, the Committee shall confine its report to a brief statement of the facts and of the solution reached;

(ii) If a solution within the terms of subparagraph (d) is not reached, the Committee shall, in its report, set forth the relevant facts concerning the issue between the States Parties concerned. The written submissions and record of the oral submissions made by the States Parties concerned shall be attached to the report. The Committee may also communicate only to the States Parties concerned any views that it may consider relevant to the issue between them.

In every matter, the report shall be communicated to the States Parties concerned.

2. A declaration under paragraph 1 of the present article shall be deposited by the States Parties with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the other States Parties. A declaration may be withdrawn at any time by notification to the Secretary-General. Such a withdrawal shall not prejudice the consideration of any matter that is the subject of a communication already transmitted under the present article; no further communication by any State Party shall be received under the present article after the notification of withdrawal of the declaration has been received by the Secretary-General, unless the State Party concerned has made a new declaration.

Artikel 11 Utredningsförfarandet

1. En protokollsstat får när som helst avge en förklaring där den erkänner kommitténs behörighet enligt denna artikel.

2. Om kommittén mottar trovärdiga upplysningar om allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av de ekonomiska, sociala eller kulturella rättigheterna i konventionen, ska den uppmana den staten att samarbeta i fråga om att pröva dessa upplysningar och att i detta syfte framföra sina kommentarer om upplysningarna i fråga.

3. Med beaktande av eventuella kommentarer från den berörda protokollsstaten och andra trovärdiga upplysningar som den har tillgång till, får kommittén utse en eller flera av sina ledamöter att inleda en utredning och att skyndsamt rapportera till kommittén. Utredningen får omfatta besök inom protokollsstatens territorium när detta är befogat och protokollsstaten har samtyckt till det.

4. Utredningen ska utföras konfidentiellt och protokollsstatens medverkan ska begäras i alla skeden av förfarandet.

5. Efter att ha granskat utredningens resultat ska kommittén överlämna det till den berörda protokollsstaten tillsammans med eventuella kommentarer och rekommendationer.

6. Den berörda protokollsstaten ska senast inom sex månader efter det att den av kommittén har mottagit utredningens resultat samt kommentarerna och rekommendationerna framföra sina kommentarer till kommittén.

7. När detta förfarande har tillämpats på en utredning enligt punkt 2 i denna artikel får kommittén efter samråd med den berörda protokollsstaten inkludera en sammanfattning av förfarandets resultat i årsberättelsen som avses i artikel 15 i detta protokoll.

8. En protokollsstat som har avgett en förklaring i enlighet med punkt 1 i denna artikel får när som helst återta denna genom ett meddelande till generalsekreteraren.

Article 11 Inquiry procedure

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare that it recognizes the competence of the Committee provided for under the present article.

2. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end to submit observations with regard to the information concerned.

3. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

4. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

5. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

6. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

7. After such proceedings have been completed with regard to an inquiry made in accordance with paragraph 2 of the present article, the Committee may, after consultations with the State Party concerned, decide to include a summary account of the results of the proceedings in its annual report provided for in article 15 of the present Protocol.

8. Any State Party having made a declaration in accordance with paragraph 1 of the present article may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Secretary-General.

Artikel 12**Åtgärder med anledning av utredningsförfarandet**

1. Kommittén ska ha rätt att uppmana den berörda protokollsstaten att i sin rapport enligt artikel 16 och 17 i konventionen lämna närmare uppgifter om vilka åtgärder den har vidtagit med anledning av en utredning som gjorts med stöd av artikel 11 i detta protokoll.

2. Om det är nödvändigt, får kommittén efter utgången av den sexmånadersperiod som avses i artikel 11.6 uppmana den berörda protokollsstaten att underrätta den om vilka åtgärder som har vidtagits till följd av en sådan prövning.

Artikel 13**Skyddsåtgärder**

En protokollsstat ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att personer som lyder under dess jurisdiktion inte behandlas illa eller utsätts för hot till följd av att de har anfört klagomål till kommittén med stöd av detta protokoll.

Artikel 14**Internationellt bistånd och samarbete**

1. Om kommittén anser det vara nödvändigt, ska den med samtycke av den berörda protokollsstaten delge Förenta nationernas fackorgan, fonder och program samt andra behöriga organ sitt ställningstagande eller sina rekommendationer med anledning av klagomål och förfrågningar som uttrycker behov av teknisk rådgivning eller tekniskt bistånd och bifoga eventuella kommentarer och förslag från protokollsstaten som gäller dessa ställningstaganden eller rekommendationer.

2. Med samtycke av den berörda protokollsstaten får kommittén också delge dessa organ ett ärende som sammanhänger med klagomål som behandlas med stöd av detta protokoll och som kan underlätta dessa organs beslut inom ramen för sin respektive behörighet om huruvida det är skäl att vidta internationella åtgärder för att för sin del bidra till att protokollsstaten framskrider i genomförandet av rättigheterna som erkänns i konventionen.

Article 12**Follow-up to the inquiry procedure**

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under articles 16 and 17 of the Covenant details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 11 of the present Protocol.

2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 11, paragraph 6, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 13**Protection measures**

A State Party shall take all appropriate measures to ensure that individuals under its jurisdiction are not subjected to any form of ill-treatment or intimidation as a consequence of communicating with the Committee pursuant to the present Protocol.

Article 14**International assistance and cooperation**

1. The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, and with the consent of the State Party concerned, to United Nations specialized agencies, funds and programmes and other competent bodies, its views or recommendations concerning communications and inquiries that indicate a need for technical advice or assistance, along with the State Party's observations and suggestions, if any, on these views or recommendations.

2. The Committee may also bring to the attention of such bodies, with the consent of the State Party concerned, any matter arising out of communications considered under the present Protocol which may assist them in deciding, each within its field of competence, on the advisability of international measures likely to contribute to assisting States Parties in achieving progress in implementation of the rights recognized in the Covenant.

3. Iakttagande generalförsamlingens lämpliga förfaranden inrättas en fond som ska administreras i enlighet med Förenta nationernas bestämmelser och regler om förvaltning av tillgångar i syfte att bidra med sakkunnig-hjälp och tekniskt bistånd till protokollsstaterna med samtycke av respektive protokollsstat, för att de bättre ska kunna genomföra rättigheterna som stipuleras i konventionen och därigenom stärka sin nationella funktionsförmåga inom området för de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som hör till tillämpningsområdet för detta protokoll.

4. Ingenting i denna artikel får tolkas så att det påverkar respektive protokollsstats skyldighet att fullgöra sina förpliktelser enligt konventionen.

Artikel 15 **Årsberättelse**

Kommittén ska i sin årsberättelse inkludera en sammanfattning av sin verksamhet enligt detta protokoll.

Artikel 16 **Spridning av och tillgång till information**

Varje protokollsstat åtar sig att sprida allmän kännedom om konventionen och detta protokoll och att underlätta tillgången till information om kommitténs utlåtanden och rekommendationer, särskilt i frågor som berör den staten själv, och att göra detta i tillgänglig form för personer med funktionsnedsättning.

Artikel 17 **Undertecknande, ratificering och anslutning**

1. Detta protokoll ska stå öppet för undertecknande av alla stater som har undertecknat, ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

2. Detta protokoll förutsätter ratifikation av de stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen. Ratifikationsinstrumenten ska deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Detta protokoll ska stå öppet för anslutning av stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

3. A trust fund shall be established in accordance with the relevant procedures of the General Assembly, to be administered in accordance with the financial regulations and rules of the United Nations, with a view to providing expert and technical assistance to States Parties, with the consent of the State Party concerned, for the enhanced implementation of the rights contained in the Covenant, thus contributing to building national capacities in the area of economic, social and cultural rights in the context of the present Protocol.

4. The provisions of the present article are without prejudice to the obligations of each State Party to fulfil its obligations under the Covenant.

Article 15 **Annual report**

The Committee shall include in its annual report a summary of its activities under the present Protocol.

Article 16 **Dissemination and information**

Each State Party undertakes to make widely known and to disseminate the Covenant and the present Protocol and to facilitate access to information about the views and recommendations of the Committee, in particular, on matters involving that State Party, and to do so in accessible formats for persons with disabilities.

Article 17 **Signature, ratification and accession**

1. The present Protocol is open for signature by any State that has signed, ratified or acceded to the Covenant.

2. The present Protocol is subject to ratification by any State that has ratified or acceded to the Covenant. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. The present Protocol shall be open to accession by any State that has ratified or acceded to the Covenant.

4. Anslutning ska ske genom deponering av anslutningsinstrumentet hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 18 **Ikraftträdande**

1. Detta protokoll träder i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. För varje stat som ratificerar detta protokoll eller ansluter sig till det efter deponeringen av det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder protokollet i kraft tre månader från den dag då dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 19 **Ändring av protokollet**

1. Varje protokollsstat får framföra förslag till ändring av detta protokoll och lämna sitt ändringsförslag till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren ska delge protokollsstaterna ändringsförslagen med begäran att de ska meddela om de önskar en konferens med protokollsstaterna för att pröva förslagen och besluta om dem. Om minst en tredjedel av protokollsstaterna inom fyra månader efter delgivandet av förslaget tillstyrker en sådan konferens, ska generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Generalsekreteraren lämnar förslag som antagits med två tredjedelars majoritet av de konventionsstater som varit närvarande och röstat vid konferensen till Förenta nationernas generalförsamling för godkännande och därefter till alla protokollsstater för godkännande.

2. En ändring som antagits enligt punkt 1 i denna artikel träder i kraft den trettionde dagen efter det att antalet deponerade godkännandeinstrument har stigit till två tredjedelar av protokollstaternas antal vid tidpunkten för godkännandet av ändringen. Därefter träder ändringen för den berörda protokollsstatens del i kraft den trettionde dagen efter deponeringen av godkännandeinstrumentet. Änd-

4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

Article 18 **Entry into force**

1. The present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying or acceding to the present Protocol, after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession, the Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification or accession.

Article 19 **Amendments**

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a meeting of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the de-

ringarna ska vara bindande endast för de konventionsstater som har accepterat dem.

Artikel 20 **Uppsägning**

1. En protokollsstat får när som helst säga upp detta protokoll genom skriftligt meddelande till Förenta nationernas generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft sex månader från den dag då generalsekreteraren mottog notifikationen.

2. Bestämmelserna i detta protokoll ska fortsätta att tillämpas med avseende på klagomål som har framförts i enlighet med artikel 2 och 10 eller på förfaranden som har inletts i enlighet med artikel 11 före den dag då uppsägningen trädde i kraft.

Artikel 21 **Generalsekreterarens meddelanden**

Förenta nationernas generalsekreterare ska meddela alla stater som avses i artikel 26.1 i konventionen följande:

- a) alla undertecknanden, ratifikationer och anslutningar med avseende på detta protokoll,
- b) dag för detta protokolls ikraftträdande och för ikraftträdande av ändringar enligt artikel 19,
- c) uppsägningar enligt artikel 20.

Artikel 22 **Officiella språk**

1. Detta protokoll, där de arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna är lika giltiga, ska deponeras i Förenta nationernas arkiv.

2. Förenta nationernas generalsekreterare ska överlämna styrkta avskrifter av detta protokoll till alla de stater som avses i artikel 26 i konventionen.

posit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

Article 20 **Denunciation**

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. Denunciation shall be without prejudice to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under articles 2 and 10 or to any procedure initiated under article 11 before the effective date of denunciation.

Article 21 **Notification by the Secretary-General**

The Secretary-General of the United Nations shall notify all States referred to in article 26, paragraph 1, of the Covenant of the following particulars:

- (a) Signatures, ratifications and accessions under the present Protocol;
- (b) The date of entry into force of the present Protocol and of any amendment under article 19;
- (c) Any denunciation under article 20.

Article 22 **Official languages**

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States referred to in article 26 of the Covenant.